

SUSIKKO

METSÄHISTORIAN SEURAN JÄSENLEHTI 2/2022



SUSIKKO 2/2022

Tutkimushanke: Reikäkorteista "ruudun ääreen" ja bittiavaruuteen – Metsäsektorin digitalisoituminen 1950-luvun lopulta 2000-luvulle	3
Vuosikokouksen kuulumiset.....	5
Suomalaiset maailman metsissä -kirjahanke.....	6
Savottajätkien perintö tuottaa hyvää	7
Metsä ja uitto antoivat elintärkeän leivänjatkeen	9
Suomen Uittoperinneyhdistys ry:n kuulumiset 30.6.2022.....	10
Retkeily Keski-Suomeen 23.-24.9.2022.....	11

Susikko

Metsähistorian Seura ry:n jäsentiedote
2/2022

<http://www.metsahistoria.fi>
[seura\(at\)metsahistoria.fi](mailto:seura(at)metsahistoria.fi)

ISSN 2737-3428 (painettu)

ISSN 1799-0750 (verkkajulkaisu)

Julkaisija: Metsähistorian Seura ry

Ilmestyminen: kolme kertaa vuodessa

Toimituskunta: Heikki Roiko-Jokela, Antti Koskimäki,
Juha Aaltoila ja Tapio Kamppila

Taitto: DTPage Oy

Susikossa julkaistaan metsähistoriaan liittyviä tekstejä ja kuvia. Tekstiehdotuksia voi lähettää seuran osoitteeseen [heikki.roiko-jokela\(at\)jyu.fi](mailto:heikki.roiko-jokela(at)jyu.fi). Tekstin kirjoittamisessa on noudatettava kirjoitusohjeita, jotka ovat seuran kotisivuilla www.metsahistoria.fi/julkaisut/susikko.

Etukansi: "Metsätehon työntekijä työssään toimistossa atk-laitteella".

Kuva: Uusimaa, Helsinki, 1979, Lusto / Metsätehon kokoelma, kuvaaja Lasse Säteri.

Takakansi: "Tukien mittausta Datalogger 2000 -mittalaitteella. Nainen mittaa havutukkien läpimittoja puutavarapinolla; vyöllä roikkuu maastotallennin. Laitetta markkinoi Sunit Oy, Mikkeli."

Kuva: Uusimaa, Helsinki, 1990, Lusto / Metsätehon kokoelma.



Puheenjohtaja Heikki Roiko-Jokela
Varapuheenjohtaja Kari Mielikäinen

Muut hallituksen jäsenet

Tapio Kamppila, *sihteeri*

Jarmo Hämäläinen

Leena Karjalainen-Balk

Nuutti Kiljunen

Pirkko Kivinen

Jukka Nerg

Jaakko Niemistö

Marko Rikala



METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ

Ihminen ja metsä

Tutkimushanke: Reikäkorteista ”ruudun ääreen” ja bittiavaruteen – Metsäsektorin digitalisoituminen 1950-luvun lopulta 2000-luvulle

Juhannus ja sen jälkeinen viikko on ollut poikkeuksellisen helteinen. Suvesta huolimatta vielä tovin aikaa kuluu ”sorvin ääressä”. Vihtavuoren ruutitehdas 100-vuotta -teos viimeistellään painokuntoon ja tämän jälkeen jatkuvat ja alkavat uudet projektit. Kevään aikana pohjustettiin ja kesän aikanaan päätyttyä aloitetaan myös metsähistoriaan liittyvä monivuotinen tutkimusprojekti, jota hallinnoi Metsähistorian Seuran. Siispä muutama sananen tulevasta projektista.

Tietojenkäsittelystä informaatioteknologiaan

Digitalisaation vaikutukset ovat huomattavia niin eri aloilla kuin yhteiskunnallisesti. Sen on havaittu muutavan työllisyysrakennetta hävittämällä työpaikkoja ja ammattialoja, mutta myös luovan uusia. Digitalisaation edetessä se, joka on onnistunut digitaalisten järjestelmien käyttöönnotossa, on ollut vahvoilla markkinakilpailussa. Näin on myös metsäsektorilla, joka on ollut ja on edelleen tärkeä osa Suomen taloutta. Siksi metsäsektoria koskevien ilmiöiden laaja-alainen hahmottaminen eilen, tänään ja huomenna sekä tematiikkaa koskevien ajallisten jatkumoiden ja murrosten ymmärtäminen on olennaista.

Metsähistoriasta on julkaistu runsaasti tutkimuksia koskien muun muassa metsäteollisuutta, metsien käyttöä ja hoitoa sekä organisaatioita. Vähälle huomiolle on jäänyt merkittävä puunkorjuun koneellistumisen osa-alue: automaattisen tietojenkäsittelyn (ATK:n) kehittyminen ja vaikutus alan toimintaan ja toimijoihin. ATK:n kehitys alkoi 1950-luvulla reikäkorttikoneiden aikakaudesta jatkuen nykypäivän langattomia verkkoja hyödyntävään informaatioteknologiaan. Tietotekniikassa tapahtunut kehitys ja muutos ovat vaikuttaneet ennen kaikkea metsäalan toimihenkilöihin kaikilla tasoilla. Reikäkorteista on siirrytty langattomien verkkojen pariin.



Tietotekniikka ei kuitenkaan jäänyt vain konttoreihin, vaan se levisi nopeasti myös metsiin. Käsitietokoneista siirryttiin maastotietokoneisiin. Ne yleistyivät, kun langaton yhteys maastotietokoneisiin ja yhtiöiden tietojärjestelmiin sekä niiden välille saatiin kehitettyä. Tiedonsiirtonopeus kasvoi ja älypuhelimet tulivat osin samoilta markkinoille kuin käsitietokoneet. Digitalisaatio, voidaan sanoa, mullisti puunkorjuun koneellistumista. Tietotekniikasta oli siirrytty informaatioteknologiaan. Tietokoneajan murros ja kehitys vaikuttivat merkittävästi toiminnan ohjaukseen ja johtamiseen sekä käytännön toteutukseen.

Tutkimukselliset kriteerit täyttävä tietokirja

Metsähistorian Seuran hallinnoimana ja yhteistyössä Jyväskylän yliopiston Historian ja etnologian laitoksen tutkijoiden kanssa on käynnistetty tutkimushanke

”Reikäkorteista ’ruudun ääreen’ ja bittiavaruuteen – Metsäsektorin digitalisoituminen 1950-luvun lopulta 2000-luvulle”. Tutkimushanke on mitoitettu vuosille 2022–2025. Hankkeen vastuullisena johtajana toimii Metsähistorian Seuran puheenjohtaja dosentti Heikki Roiko-Jokela.

Suunnitellussa tutkimuksessa selvitetään, raportoidaan ja analysoidaan, kuinka tietotekniikka kehittyi informaatioteknologiaksi metsäsektorilla noin 50-vuoden aikajänteellä ja miten se vaikutti työn arkeen. Digitalisaatio ja sen alkuvaiheet herättivät myös suuria tunteita. Eräs ylimmän tason tunnettu johtaja on sanonut, että tietokoneet tulevat hänen yhtiönsä vain hänen kuolleen ruumiinsa yli. Käytännön toimijat näkivät asian toisin. Tarvittiin kuitenkin mielialan muokkautta ja konkreettisia tuloksia osoittamaan digitalisaation hyöty. Toisaalta rahaa ja resursseja tuhlatiin, mutta virheistä myös opittiin.

Miten tämä kaikki tapahtui eri yhtiöissä ja toimijoiden keskuudessa? Mitä olivat virheet, mitä niistä opittiin ja voiko saatua oppia soveltaa myös tulevaan? Suurillakin toimijoilla oli omat järjestelmänsä. Jälkeenpäin tarkasteltuna omat järjestelmät eivät välttämättä olleet merkittävä kilpailuetu, vaikka ne muodostivatkin suuria kustannuseriä – miksi näin oli?

Aineiston ydin

Metsähistorian Seuran retkeilyllä kesällä 2019 herätettiin Kari Taskisen aloitteesta ajatus koota informaatiota tietokoneiden tulosta metsätalouden käyttöön. Seuran Talven selän taittajaisissa 14. helmikuuta 2020 teemana oli tietohallinnon tulo Suomen metsätalouteen. Laajaa kokonaisuutta tarkasteltiin puheenvuoroissa useista näkökulmista: tietokoneiden vaikutus toimintaan metsissä ja toimistoissa, koneet ja laitteet, vaikutus toiminnan ohjaukseen ja johtamiseen, tunteet ...

Seminaarin jälkeen alettiin palauttaa mieliin ja tallentaa informaatiota tietokoneiden tulosta metsätalouteen. Samalla koottiin laaja joukko metsäsektorilla alan murrosvuosina työskennelleitä henkilöitä keräämään ja tallentamaan tietoutta ja muistelmia metsä-

koneajasta. Lähes neljäkymmeneen henkilöön on saatu yhteys ja yli kaksikymmentä henkilöä on laatinut tutkimuskäyttöön muisteluita, jotka pohjautuvat heidän omiin kokemuksiinsa, näkemyksiinsä ja muistikuviinsa (tällä hetkellä aineistoa on lähetetty koskien muun muassa yhtiöitä Enso, Kajaani, Metsähallitus, Metsäliitto, Pohjanmaan & Schauman, PSP, Puulaaki, Rauma-Repola, Tapio, Tehdaspuu, Teollisuuden metsänhoitajat, Veitsiluoto, Yhtyneet; toimittajista Indufor, GIS-Forest, Masser, Mystem, Nokia Data, Savor Forest sahaliiketoiminta, Silvadata, Sunit Oy, Suomen Metsätieto, Visakset). Kysymys on tältä osin ennen kaikkea kokemushistoriasta: ihmisten näkemyksistä, uuden teknologian vastaanotosta ja arjen työn muutoksesta. Aineisto on nyt käytettävissä tutkimuksessa.

Suunnitellussa tutkimuksessa muistitietoaineisto muodostaa rungon ja sitä täydennetään asiakirja- ja tutkimuskirjallisuusaineistolla. Kaikki teemaan liittyvä niin sanottu hiljainen informaatio ei ole tallentunut pöytäkirjojen, muistiodien, kirjeiden jne. sivuille. Ne ovat ihmisten mielissä ja muistissa. Hiljainen tieto vahvistettuna dokumenttien ”faktoilla” avaa kiehtovan maailman teemaan, joka mullisti ja läpi leikkasi koko suomalaisen yhteiskunnan ja jatkuu edelleen.

Muistitietoa täydennetään myös Kansalliskirjaston digitaalisella sanomalehtiaineistolla. Näin saadaan ”kuuluviin” ajan lehdistössä olleet kirjoitukset tietotekniikan vastaanotosta, kehityksestä ja vaikutuksista metsäsektorilla. Luonnollisesti aineistoa täydennetään myös perinteisellä asiakirjamateriaalilla.

Menneisyyden tutkimusta ja tulevaisuuden ennakointia

Suunniteltu tutkimus on historiantutkimus, mutta toteutuessaan sillä on mahdollisuus palvella myös nykyhetkeä ja tulevaa. Digitalisaatio on eri aloilla hävittänyt työpaikkoja ja ammattikuntia sekä luonut kokonaan uusia hävinneiden tilalle. Yritysten pyrkiessä sopeutumaan alati muuttuvaan digitaaliseen toimintaympäristöön on tehty virhearvioita, mutta myös onnistumisia koettiin. Onnistuneet arviot ovat vahvistaneet niiden tekijän asemia markkinoilla.

Historiantutkimuksen kautta on mahdollista saada tutkittua tietoa metsäsektorin digitalisaatio kehityksestä, tehtyjen ratkaisuiden vaikutuksista ja havaita mahdollisia pidempiaikaisia kehityslinjoja. Nämä historiantutkimuksen elementit tuottavat pohjan, johon nykyhetken ratkaisuja voidaan peilata ja jonka muodostaman historiallisen taustan varaan voidaan perustaa tulevaisuus orientoituneet tutkimukset.

Vuosikokouksen kuulumiset

Metsähistorian Seuran vuosikokous pidettiin Tieteiden talon väistötiloissa ja etäyhteyksin 30.3.2022. Kokoukseen osallistui 23 henkilöä. Seuran puheenjohtaja Heikki Roiko-Jokela avasi kokouksen ja vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin Pekka T. Rajala.

Toiminta, tuloslaskelma ja talous 2021

Edellisen vuoden toimintaa kertailtiin tärkeimmiltä osiltaan. Taloudellisen tuloksen todettiin päättyneen noin 1 800 euroa alijäämäiseksi, taseen loppusumman ollessa vuoden 2021 lopussa noin 19 000 euroa. Vastuuvollisille myönnettiin yksimielisesti tili- ja vastuuvapaus.

Toimintasuunnitelma sekä tulo- ja menoarvio vuodelle 2022

Vuoden 2022 toimintasuunnitelmassa jatketaan edellisenä vuonna päivitetyn strategian mukaisesti metsähistorian taltiointia ja tunnetuksi tekemistä. Aikanaan strategisia tavoitteita toimeenpanemaan perustetut työryhmät päivitetään myös uuden hallituksen myötä ajantasaisiksi.

Jäsenlehti Susikko toimitetaan perinteisesti sähköisesti kolmesti vuoden aikana seuran verkkosivuille, sekä tarvittaessa paperitulosteena. Vuosilusto 14 julkaistaan 2022 verkkojulkaisuna yhdessä Jyväskylän yliopiston

Suunniteltu tutkimus auttaa tätä kautta metsäsektorin nykyhetken toimintaa ja tulevan toimintaympäristön ennakkointia.

Heikki Roiko-Jokela

Metsähistorian Seuran puheenjohtaja, dosentti

Historian ja etnologian laitoksen sekä Suomen Metsä-museo Luston kanssa.

Seuran toiminnasta tiedotetaan jatkossakin Susikossa, seuran tilaisuuksissa ja verkkosivuilla, sähköpostitse sekä metsäalan lehdissä ja valtakunnallisten historia- ja metsätieteiden kanavien kautta. Seuran hallituksen nimeämä tiedotusryhmä kehittää tiedotusta osana seuran strategiaa. Lisäksi seura ylläpitää yhteyksiä tiedeyhteisöihin, historia- ja perinneyhdistyksiin sekä alan muihin yhteisöihin kotimaassa ja ulkomailla. Tavoitteena on keskinäinen tiedon ja kokemusten vaihto sekä yhteistyö ja työnjako. Myös monipuolista yhteistyötä Suomen Metsä-museo Luston kanssa jatketaan. Kotimaan retkeily suuntautuu tänä vuonna Keski-Suomeen.

Hallitus

Metsähistorian Seuran hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Heikki Roiko-Jokela. Hallituksen jäsenistä erovuorossa olivat Kari Mielikäinen, Jukka Nerg, Jaakko Niemistö ja Marko Rikala. Kaikki erovuoroiset valittiin jatkamaan hallituksessa uudelle kaksivuotiskaudelle.

Hallituksessa jatkavat myös vuoden päästä erovuoroisena ovat Jarmo Hämäläinen, Leena Karjalainen-Balk, Nuutti Kiljunen ja Pirkko Kivinen. Seuran toiminnantarkastajiksi vuodelle 2022 valittiin Antti Koskimäki ja Anna-Leena Simula. Heidän varahenkilökseen valittiin Risto Hyvärinen ja Pekka T. Rajala.

Suomalaiset maailman metsissä -kirjahanke

Metsähistorian Seuran tammikuussa julkaisemaa kehitysyhteistyökirjaa esittelemässä olivat kirjan toimittaneet Pekka T. Rajala ja Anna-Leena Simula. Metsäalan kehitysyhteistyökokemuksia koonnut teos sai suunnitelmilla alkunsa jo 2017–2018.

Kirjan aloittava, suomalaisen metsämallin synnystä kertova prologi kertoo tarinan Suomen metsien kaskeamiskulttuurista ja tervanpoltosta aina metsänhallintaoppeihin asti. Näistä lähtökohdista päästään kansainvälisen yhteistyön aloitusaskeliin, ministeriöiden toiminnan kautta mm. tutkimuksen, metsäteollisuuden ja konsulttien osuuksiin. Kirjassa kootaan yhteen sekä henkilökohtaisia tarinoita että eri toimijoiden vaikutuksia lukuisissa projekteissa. Menetelmät ja opetus tavat vaihtelivat sekä muuttuivat kokemusten myötä aikojen saatossa. Tulevaisuudennäkymiäkin luodetaan luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja valtaeliittien ennakkoimattomassa ristitulessa.

Pääasiassa voidaan todeta, että suomalaista mallia koettiin lähtöä viemään maailmalle liian omakohtaisin arvioin ja pikavauhdilla. Kohdemaiden historiaa ja poliittisia olosuhteita tarkasteltiin ennakkoon vähemmän kuin teknisiä toteutusideoita. Myös suhdannevaihtelut ja vuosikymmenten omat trendit aiheuttivat lyhytjänteisiä suunnitelmajaksoja. 1960-luvulla painotettiin suoria investointeja, siinä missä 1990–2000-luvuilla oltiin ilmastokysymystenkin äärellä ja 2010-luvulla jälleen myös tuotannollispainotteisten yksityisinvestointien vetämiä. Tulevaisuudessa kestävä kehitys on kenties taas nousemassa YK:n Agenda 2030 päämäärien mukaisesti.

Pikavoittoja on metsäalalta turha odottaa, ja se jäi joskus kohdemaiden päättäjiltäkin ymmärtämättä. Nykyään yhteistyössä onkin painotettu koulutusta, osallistavuutta ja sidosryhmien toimintaa. Selkeät, määritellyt tulostavoitteet helpottavat seurantaa ja luovat heti alkuun paikallisillekin paremman kuvan mitä on odotettavissa. Ajan saatossa myös avustavien tahojen tutki-



mus, opetus ja koulutus on kehittynyt – ja tätä kautta takaisin maailmalta palanneetkin ovat voineet tuoda uutta osaamista kotimarkkinoilleen. Lisäarvoa pyritäänkin luomaan molemmin puolin.

Suomen metsäalan kehitysyhteistyö on tällä hetkellä murroksessa, koska aiemmat pitkäaikaiset lahjarahaan perustuvat kahdenväliset hankkeet ovat Tansaniaa lukuun ottamatta päättyneet. Kansalaisjärjestöillä on toki yhä paikallisia metsähankkeita ja Suomikin tukee lisääntyvästi kansainvälisten organisaatioiden tekemää kehitysyhteistyötä ja sekarahoitusmalleja. Liika ulkoistus voi kuitenkin lopulta johtaa omakohtaisen, suoran tiedonsaannin vähentymiseen. Keskustelua metsäkehitysyhteistyön tulevaisuudesta tulisi jatkaa – menneitä oppeja unohtamatta.

Kirjasta löytyy lisätietoa seuran sivuilta ja Susikosta 1/2022. Kappaleita on yhä saatavilla, postitilausten lisäksi, monestakin paikkaa pitkin Etelä-Suomea:

www.metsahistoria.fi

Savottajätkien perintö tuottaa hyvää

Välirauhan aikana kesällä 1940 alkoi ilmetä puutteita metsätyömaiden muonituksessa ja havaittiin, että Kansanhuollon ostoluvilla saatava energiamäärä ei riitä savottajätkien raskaassa työssä. Ongelmaan tartuttiin nopeasti ja ministeriö perusti 11.9.1940 toimikunnan, jonka tehtävänä oli valmistaa suunnitelma metsätyömaiden elintarpeiden, valaistus yms. tarvikkeiden hankkimiseksi ja jakelemiseksi hakkuukauden 1940-41 aikana. Toimikunta toimi ripeästi ja 1.11.1940 aloitti Metsätyömaiden muonitustoimisto, jonka tehtävänä oli välittää savottajätkille lisäostolupia muonannoksiin. Ostoluvilla sai ostaa peruselintarvikkeita:

lihaa, margariinia, sokeria sekä kahvin korviketta ja -vastiketta. Laajimmillaan toimistolla oli 1 600 laskutusasiakasta eri savotoilta.

Sodasta väsyneiden työmiesten työnnon lisäämiseksi vuosina 1945-46 Metsätyömaiden muonitustoimistolla oli käytössä Tehopakkaus, joka sisälsi kahvia, sokeria ja tupakkaa. Tehopakkauksen osto-oikeuden sai tekeillä 48 pinokuutiometriä halkoja kahdessa viikossa tai tähän suhteutetun määrän muuta puutavaraa. Jos tulos nousi 72 pinokuutiometriin, niin silloin sai osto-oikeuden kahteen Tehopakkaukseen.



ovat ilmestyneet taas ahkerien metsätyömiesten hakkuupalstoilla. Niiden tavoittelu parantaa hakkuutuloksia ja työansioita. Pannaanpahan nyt lopultakin metsätyöt käyntiin täydellä höyryllä tupakan, sokerin ja kahvin kannustamana.

Etelä-Saimaa kirjoitti lokakuun 1945 lopulla metsätyömaiden heikosta työtehosta ja toivoi tilanteen korjautuvan mm. Teho-pakkausten ansiosta. "Kun metsätyöntekijät saavat nyt monia huomattavia etuja lisämuonan, varusteiden ja viimeksi uusissa Teho-pakkauksissa olevan kahvin, sokerin ja tupakan muodossa, niin odotetaan nyt jo metsätöissä olevien työntekijöiden tehostavan työntekoaan ja vapaina tai toisarvoisissa töissä olevien metsätyöhön pystyvien henkilöiden niihin pikaisesti hakeutuvan." Tämä Liuksialan lennokka kuva on taas seuraavalta syksyltä.

Muonitustoimiston ylijäämän vartijaksi Metsämiesten Säätiö

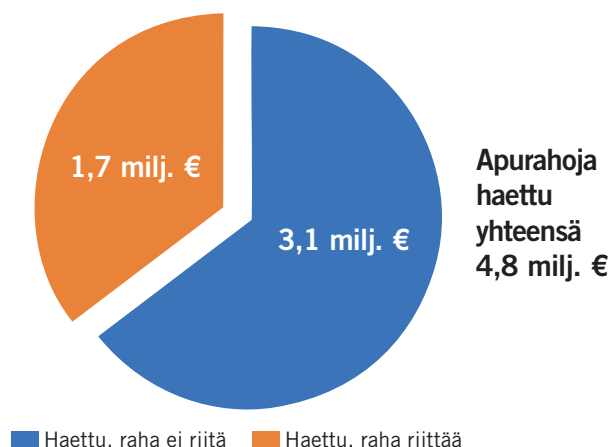
Sodan jälkeen yhteiskunnallinen tilanne rauhoittui ja ruoan saanti helpottui. Näin Metsätyömaiden muonitustoimistoa ei enää tarvittu ja mietittiin, mitä tehtäisiin savottajätkien ostoksista kertyneelle, nykyrahassa noin miljoonan euron, ylijäämälle. Koska Muonitustoimisto ei ollut valtion organisaatio, ylijäämän käyttöä pohtivat Muonitustoimiston hallinnossa työntekijöiden ja työnantajien edustajat. He eivät halunneet ylijäämän menevän valtion pohjattomaan kassaan vaan halusivat ylijäämän ohjautuvan metsäalan hyväksi. He esittivät ylijäämän siirtämistä perustettavaan Metsämiesten Säätiöön, joka perustettiin 18.11.1948. Säätiön tehtäväksi määritettiin säädekirjassa metsäalan kehittäminen ja metsäalalla työskentelevien hyvinvoinnin edistäminen. Nämä ovat edelleen Säätiön toiminnan peruspilarit.

Raha ei riitä

Rahoitushaussa tulee vuosittain 4–5 miljoonan euron edestä hankehakemuksia. Säätiö rahoittaa painopistealueidensa mukaisia koulutushankkeita, tutkimushankkeita, selvityksiä, kehittämis-, markkinointi- ja viestintähankkeita, opiskelijoiden ulkomaan opintoja ja opintomatkoja, opinnäytetöitä sekä tukee painopistealueiden mukaista muuta toimintaa. Säätiö on nostanut rahoitusmääränsä onnistuneen sijoitustoiminnan tuotoilla määrätietoisesti ja pystyy nyt rahoittamaan hankkeita vuosittain 1,7 miljoonalla eurolla. Metsähistorian Seura on pitkään ollut yksi rahoitettava taho.

Hyviä hankkeita jää runsaasti rahoittamatta. Metsämiesten Säätiö on käynnistänyt lisärahoituksen saamiseksi lahjoitusten keruun metsäalan hyväksi. Lahjoitukset ja niiden tuotto käytetään kokonaisuudessaan lahjoittajan haluamaan kohteeseen metsäalalla. Näitä kohteita ovat metsäalan viestinnän ja näkyvyyden lisääminen, metsän tutuksi tekeminen lapsille ja nuorille, osaamisen ja hyvinvoinnin lisääminen metsäalalla, metsähistorian tallennus ja esilletuonti sekä ennakoiva metsäalan tutkimus.

Haetut ja myönnetyt apurahat 2022



Merkittävimpiä rahoituskohteita 2022 ovat ihmisten johtamista kehittävä Metsäalan Johtamisakatemia, Suomen Metsämuseo Luston peruskorjaus, Euroopan metsäinstituutin ja Etlan tutkimushanke metsäalan rakenteellisista muutoksista sekä markkina- ja työllisyysnäkymistä vuoteen 2040, metsäammattilaisten ja metsänomistajien metsäsuhteeseen pureutuva ”Metsäsuhteet yhteiskunnallisessa muutoksessa” -tutkimushanke sekä metsäpolitiikan vaikuttavuusarviotutkimus ja politiikkaohjauksen kehittäminen. Lisäksi erityiskohderyhmänä ovat metsäalan opiskelijajärjestöt ja opiskelijoiden kansainvälistyminen, 4H sekä erilaiset metsäalan viestintähankkeet metsäalan tunnettuuden ja arvostuksen lisäämiseksi.

Lahjoitusten keruuseen liittyvät kulut Säätiö maksaa omista käyttövaroistaan. Lahjoitusvaihtoehtoja ovat Metsätestamentti, jossa metsätila lahjoitetaan joko elinaikana tai testamentin kautta, kertalahjoitus ja lahjoittajan nimeä kantava rahasto. Yli 10 000 euron lahjoituksissa lahjoittaja säilyy halutessaan ikuisesti Lahjoittajagalleriassa ja rahastoluetteloissa nimellään tai rahastolleen antamalla nimellä.

Viime vuonna lahjoituksia metsäalan hyväksi saatiin kaksikymmentä, metsänhoitoyhdistyksiltä ja yhdeksältätoista yksityishenkilöltä.

Veikko Iittainen

Metsä ja uitto antoivat elintärkeän leivänjatkeen

Pieniä tiloja syntyi Suomeen 1900-luvulla ensin torpparilain myöhemmin rintamamiesten ja Karjalan evakkojen asuttamisen kautta. Tilat pystyivät muutamien hehtaarien pelloiltaan keräämään rehua muuttaman eläimen karjalle. Tilat antoivat välttämättömän ravinnon omavaraistaloudessa. Mutta useimmiten lisäänsioita oli hankittava. Metsä ja uittotyöt oli monilla alueilla se lisä, jota tarvittiin, että pystyttiin elämään kohtuullista elämää. Varsinkin syrjäseuduille sotien jälkeen lisääntyneet hakkuut ja uitot olivat erittäin tärkeitä. Todistusaineistona käyköön seuraava tositarina.

Puolan Heikki lähti savotoille

Oli loppukesä 50-luvulla. Heikki ja Eeva mökissään Säyneisessä totesivat, että rahat ovat loppu. Näin oli käynyt ennenkin. Heikin oli lähdeävä savotoille. Eeva paistoi pari leipää evääksi. Niiden arveltiin riittävän, kunnes Heikki pystyisi työllään hankkimaan lisää. Reppuun lisättiin sahan pääpuut, kirves ja villapaita.

Heikki lähti kävelemään, kun rahaa ei ollut linja-autoon. Rautavaaran hakkuut Heikki tiesi jo täysiksi, niinpä Nurmes oli ensimmäinen etappi. Siellä Heikki kyseli savotoita, mutta kaikki oli jo varattu. Matka jatkui kohti Kuhmoa. Yöt jossakin järven tai joen rannalla tulilla yösydän ja matka jatkui. Kuhmossakin kerrottiin, että savotat ovat täynnä. Mutta joku tiesi, että Kiekinkoskella saattaisi työmiehelle löytyä tarvetta. Matka jatkui vielä 30-40 kilometriä eväätkin alkoivat käydä vähiin.

Kesällä aika oli mennyt, kun piti lehmän talviheinät keräillä milloin mistäkin. Oma muutaman aarin pelto oli perunalla ja kasvimaana Eevalla. Niillä eväillä Eevan piti selviytyä kevääseen.

Mutta rajanpinnasta löytyi hakkuupalsta. Heikin talvi sujui rintamamieheltä: arki hakkuiden merkeissä, ja pyhät kämpällä lepäillen ja vehkeitä kunnostaen. Meni joulukuusi, vaihtui vuosi. Pääsiäisten tienoilla savotan kymppi kyseli, ketkä jäävät uitoille. Heikki jäi.

Latvavesiltä talven työn tulokset matkasivat kohti Oulua. Ensimmäinen isompi etappi oli Kajaani, jossa puuroilta lähteneet uittajat saivat lopputilinsä. Niin kuittasi Heikkikin tilin, pani rahat taskuun. Ostipa Heikki kaupasta Eevalle pari pakettia kahvia tuliaisiksi.

Sahan pääpuut, kirves ja villapaita pantiin reppuun. Siitä sitten askel kohti kotia ja Säyneistä, tietysti jalan, jotta jäi rahaa pahan päivän varalle. Pari pitkää vuorokautta käveltyään oltiin kotona. Oli kesä jo puolessa. Heinätyöt oli aloitettava.

Näin kertoi naapurini Puolan Heikki erikoisena vuotena 1956. Aasialainen sairastettiin. Kekkonen valittiin presidentiksi, yleislakko sekoitti elämää, pappilaa rakennettiin ja syksyllä alkoi koulutalvai. Heikin ja Eevan elämää ei mullistukset olleet sodan jälkeen sekoittaneet: Eeva oli kotona, sai vähän rahaa neuleilla, mutta eleli omien lehmän, kanojen tuotteilla. Heikki haki tienistit metsä- ja uittotöistä. Välillä savotat olivat lähempänä, välillä joutui kävelemään.

Juhani Hakkarainen

Alkuperäinen kertomus on julkaistu Uittoperinneyhdistyksen Facebook-sivuilla (4/2021)

Suomen Uittoperinneyhdistys ry:n kuulumiset 30.6.2022

Viime vuonna yhdistys täytti 30 vuotta, niin kuin myös kansainvälinen järjestö International Association of Timber Raftsmen. Me juhlimme Kuopiossa. Satamassa oli tukkilaisnäytös, jossa Pielisen Karjalan tukkilaiset ja Roope Tonteri esittelivät taitojaan. Varsinkin Jori Mikkosen ja Tommi Anttosen sekä Roope Tonterin osaamista oli hieno seurata. Kuvakukossa esitimme Koskenlaskijan morsian elokuvan alkuperäisenä versiona. Musiikin, jonka alun perin Sibelius ja Melartin ovat säveltäneet, sovittivat ja esittivät Tapio Nykänen ja Pasi Horttanainen todella mieleenpainuvalla tavalla. Ensimmäisen kerran elokuva on esitetty 1.1.1923 Kino Palatsissa Helsingissä. Silloinkin keuhuttiin elokuvan tunnelmaa varsinkin jylhissä koskikohtauksissa. Kuopion kirjastolla pidimme Matti Erosen 50-luvulla valokuvaamaa Väliväylää esittävän näyttelyn. Juhlakokous pidettiin Kuopion Klubilla.

Tältä vuodelta odotamme, että IATR:n toiminta hyväksytään UNESCON aineettoman kulttuuriperinnön kansainväliselle listalle.

Kämppäemännistä olemme olleet Raimo Salon kanssa tekemässä dokumenttielokuvaa. Haastattelut saadaan kuvatuksi kesän aikana. Jos kaikki menee suunnitelmien mukaisesti, dokumentti valmistuu ensi talvena.

Haastattelut talletetaan Lustoon myöhempiä tarpeita varten.

Olemme keräilleet verkostoa, joka pystyisi esittelemään tukkilais- ja metsätyötaitoja eri tilaisuuksissa, joissa halutaan, että perinteitä voitaisiin esitellä uusille sukupolville. Niin ikään opiskelijoille ja koululaisille on suunniteltu omia tietoisuuksia esitettäväksi. Nyt uitto- tai metsähistorian tuntemus tuntuu olevan kovin vähäistä.

Vonkamies julkaisu on jäsenille kertonut tänä vuonna uiton murroskohdista Kemijoen uiton lopetuksesta ja urakoinnin tulosta uittoon. Laitaatsalmen kehitys oli esimerkkinä siitä vesiväylien muutoksesta, joka on tapahtunut vuosisatojen aikana, kun tarpeet ovat muuttuneet.

Yhdistyksen Facebook-ryhmään (Suomen Uittoperinneyhdistys) on liittynyt vuodessa 168 uittoperinteen harrastajaa. Ryhmässä on kirjoitettu muistoja eri puolilta uittoväyliä Suomesta. Myös kansainvälisiä tapahtumia on esitelty. Google-käännöksillä on voitu vertailla omia ratkaisuja esimerkiksi Keski-Euroopan tai Amerikan puunkuljetuksiin. Myös yhdistyksen nettisivut (www.uittoperinne.fi) ovat alkaneet kerätä uittoperinteitä.



Kuopio 21.8.2021

Yhdistykseen kuuluu vajaa sata jäsentä. Yli 80-vuotiaat on vapautettu vuotuisesta jäsenmaksusta. Tukijäseniä on yhdistyksellä 8. Yhdistyksen puheenjohtaja on metsäneuvos Juhani Hakkarainen (juhani.hakka@gmail.com), johon voi olla yhteydessä, kun perinne on Sinulle tärkeä.

Retkeily Keski-Suomeen 23.-24.9.2022



Metsähistorian Seuran retkeily suuntautuu Keski-Suomeen. Matkalla perehdytään alueen metsätalouteen, metsänhoitoon, metsänjalostukseen ja keskeisten yhtiöiden toimintaan. Myös arkkitehtuuria ja taidetta kuuluu ohjelmaan.

Ohjelma

Perjantai 23.9.2022

Kello 8.00 alkaen

Kokoontuminen Jyväskylän Matkakeskuksessa. Omat autot jätetään läheisiin pysäköintihalleihin. Juna Helsingistä tulee kello 8.43.

Kello 9.00

Lähtö Tilausliikenne Lampinen Oy:n bussilla Jyväskylästä Säynätsaloon

Kello 9.30

Säynätsalon kunnantalo

- Tulokahvi ja tilaisuuden avaus
- Keski-Suomen metsätalous, Heikki Roiko-Jokela
- Opastettu tutustuminen Alvar Aallon suunnittelemaan rakennukseen
- Tietoa Säynätsalon tehdasyhdyskunnan monipuolisesta historiasta sahapatruunoista nykypäivään – Hanna Parviainen ja Wivi Lönnin arkkitehtuuri, Aino Ässämäki

Kello 12.00

Tutustuminen Muuratsalossa Alvar ja Elissa Aallon ateljee- ja kesähuvilaan, opas

Kello 13.30

Lounas, Restaurant Muurmanni, Muurame

Kello 14.30

Siirtyminen Raudanlahden koivukokeille, Jyrki Raulon perustamat, Pentti Niemistö, Luonnonvarakeskus

Kello 16.00

Siirtyminen Korpilahdelle

Kello 16.30

Metsähallituksen, nykyään Siemen Forelia Oy:n siemenviljelykset Korpilahdella, Kari Lahtinen, Siemen Forelia Oy

Kello 17.30

Siirtyminen Matkailutila Surkeenjärvelle Korpilahdella

- Suomen metsänjalostus, Matti Haapanen ja Seppo Ruotsalainen, Luonnonvarakeskus

Majoittuminen ja sauna

Kello 20.00

Illallinen ja illanviettoa maatilamatkailun hengessä

Lauantai 24.9.2022

Kello 8.00 Aamiainen

Kello 9.00

Lähtö Jämsänkoskelle Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian tiloihin (aikoinaan Jämsänkosken metsäkonekoulu)

- Gradian esittely ja metsäkonekoulutus Suomessa, Petteri Järvinen

Kello 11.00 Lounas, Gradia

Kello 12.00

Siirtyminen Taidetalo Pässinmäkeen Jämsänkoskella. Pässinmäki oli alunperin Yhtyneiden Paperitehtaiden vieras- ja edustustila, nykyään Kauko Sorjosen Säätiön omistama arvovakennus taidekokoelmineen

- Talon ja taidekokoelmien esittely, säätiön edustaja
- Yhtyneet Paperitehtaat ja UPM, Jorma Saarimaa

Kello 14.30 Päätöskahvi ja retkeilyn päättäminen

Kello 15.00

Siirtyminen Jyväskylään, jossa ollaan noin 16.00. Juna Helsinkiin lähtee 16.12.

Pekka-Juhani Kuitto Jyväskylästä maakunnan ja toimijoiden tuntijana yhteyksineen on alusta alkaen ollut mukana retkeilyn suunnittelussa. Kiitokset hänelle!

Retkeilyn hinta on 250 euroa jäseniltä ja 280 euroa ei-jäseniltä. Yhden hengen huoneesta 50 euron lisämaksu. Maksu sisältää kaiken ohjelmaan sisältyvän. Ilmoittautumiset Antti Koskimäelle, jolta myös lisätiedot, koskix(at)hotmail.com. Viimeinen ilmoittautumispäivä tarkennetaan myöhemmin. Jo nyt voi ilmoittautua, olkaapa hyvät. Ruoka-ainerajoitteet pyydetään ilmoittamaan.

Tervetuloa!



 **Metsähistorian
Seura ry**